

Тема *Розвиток зв'язного мовлення. Контрольний переказ тексту із творчим завданням.*

Мета: з'ясувати рівень сформованості, вміння письмово переказувати текст; розвивати культуру писемного мовлення, сприяти збагаченню словника; удосконалювати навички самостійної роботи, вміння застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці; виховувати естетичний смак

Обладнання: текст для переказу.

Тип уроку: контроль і корекція знань, умінь та навичок

Хід уроку

I. ОГолошення теми й мети уроку

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Слово вчителя.

Усі ви неодноразово бачили зображення козака Мамаю. Він — і на поштових марках, і як ілюстрація в підручнику, і як символ українських козаків. Як ви думаєте, чому образ козака Мамаю пройшов крізь століття і не втратив своєї актуальності?

III. ОСНОВНИЙ ЗМСТ РОБОТИ

Читання тексту для переказу вчителем.

НАРОДНІ КАРТИНИ

До нашого часу дійшло небагато творів давнього українського народного малярства. Серед них найбільш поширеним і улюбленим у народі був сюжет «Козак Мамай» («Козак-бандурист»). Жодному іншому творові не судилося прожити таке довге життя в стількох повтореннях, копіях. Іконографічний тип зображення козака, мабуть, сягає своїм корінням культур народів, які в першому тисячолітті нашої ери населяли територію сучасної України.

На процесі усталення композиційної схеми цього твору позначилися складні етнокультурні зв'язки й взаємовпливи давніх культурних традицій. Зусиллями багатьох поколінь вироблялася досконала форма, яка існувала протягом віків, міцно ввійшовши в свідомість народу. У збереженні цих традиційних форм, у нескін-чених повторях і варіаціях на ту саму тему, в оперуванні стандартними поняттями й образами людина переконувалася в істинності вірувань і уявлень. Композиція, що зображувала мешканця степів у типовій для нього поставі, певно, й належить до тих стандартних образів, що кочували з одного століття в друге, ставши, зрештою, художньою «формулою», без якої український образотворчий фольклор уже не міг обійтися.

Малювали «Козака Мамаю» на полотнах і на стінах хат, на дверях, на віконницях, на кахлях і скринях. Малювали навіть на липових вуликах і пранипіних дошках — час від часу на них з'являлося просто душевне обличчя цього козарлюги. Ймовірно, що в таких випадках зображення запорожця набувало значення оберегу, охоронця житла, господи, селянина.

Народного героя, козака-воїна малювали не в запеклій сутичці з

ворогом, а під час перепочинку, спокійним і замріяним. Та за цим зовнішнім спокоєм криються його глибокі душевні переживання. Чимало років він уже не розлучається із шаблею, боронячи батьківський край від ворогів. А коли випала вільна хвилина, сів під дубом, поклав осторонь зброю і самій лише бандурі, «подрузі вірній», виповідає в співі свої тужливі думи.

Образ козака на наших картинах — це велична, викристали-зувана віками дума народу про свою сутність. Народ стомився від повсякчасних воєн, від розорень і спустошень, що обернули квітучий край на пустку. Зазнавши стільки горя й лиха, він прагнув миру, вільної праці. Миролюбний характер народу й уособлює образ козака-бандуриста.

Але водночас український народ завжди був готовий освятити ножі, щоб захистити могили своїх предків, свою рідну землю. Це символізує розкладена навколо козака зброя. Відоме козацьке правило, звичай: на тимчасовий постоях ніколи не відкладати далеко зброю, не розсідлувати коня.

Те саме бачимо й на картинах, які засвідчують постійну готовність його до бою.

Майже на всіх відомих картинах «Козак Мамай» є зображення дерева, здебільшого дуба. Під його розлогим гіллям козак спочиває. Дуб, як і в пісенному фольклорі, символізує стійкість, міцність (у народі кажуть: «міцний, як дуб»). Він також постає уособленням богатирської сили, дужого здоров'я («здоровий, як дуб»). Це дерево в народно-пісенній творчості українців стверджує довговічність народу, його невмирущість, безсмертність. На деяких картинах цей символ посилюється за допомогою інших зображень. Наприклад, на дубі сидять вороги й стріляють у козака з пістолетів, проте жодна куля його не бере.

(450 сл.)

Із журналу «Памятки України»

Словникова робота.

З'ясування значення вжитих у тексті для переказу слів.

Бесіда.

— Визначте тему та головну думку висловлювання.

— Яким є стиль тексту? З'ясуйте його стильові ознаки.

Індивідуальне складання плану тексту

Робота над творчим завданням.

1. Висловіть власну думку стосовно надзвичайно довгого життя картини «Козак Мамай».

2. Висловіть своє враження від картини.

Повторне читання вчителем тексту.

Самостійна робота учнів над переказом у чернетках

Редагування написаного.

Написання контрольного переказу.

ІV. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Інтерактивна вправа «Мікрофон».

— Найскладнішим для мене сьогодні було...

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Підготувати повідомлення про полеміку в професійному спілкуванні та етику полемічної майстерності